C/2025/107

10.1.2025.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Od postrojenja za obradu otpada do postrojenja za proizvodnju resursa

(samoinicijativno mišljenje)

(C/2025/107)

Izvjestitelj: **Anastasis YIAPANIS**

Suizvjestitelj: **Michal PINTÉR**

Savjetnik/ica:	Mihai IVAŞCU (za izvjestitelja Skupine III.) Alexandra ŠARINOVÁ (za suizvjestitelja Interesne skupine 1.)
Odluka Plenarne skupštine:	18.1.2024.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Savjetodavno povjerenstvo za industrijske promjene
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	24.9.2024.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	23.10.2024.
Plenarno zasjedanje br.:	591
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	243/1/4

1. Zaključci i preporuke

1.1. Proizvodnja otpada, potaknuta rastom stanovništva, urbanizacijom, industrijalizacijom i gospodarskim razvojem, iziskuje održive prakse gospodarenja otpadom da bi se ostvarili ciljevi održivog razvoja. Naglasak bi trebao biti na smanjenju proizvodnje otpada s pomoću prevencije i većih mogućnosti ponovne uporabe. Poduzeća, vlade i građani traže održiva rješenja za gospodarenje otpadom, što znači da je potrebno prijeći s linearnog razmišljanja „proizvodi postaju otpad” na pristup „otpad je resurs”.

1.2. EGSO smatra da je nužno dati prednost raspravama o gospodarenju otpadom koje se odvijaju na razini EU-a i provesti revidiranu strategiju kako bi se njome obuhvatili pionirski projekti usmjereni na jačanje recikliranja i oporabe resursa, uz istodobno smanjenje raširenosti odlagališta. Industriji se mora pružiti potpora u provedbi pouzdanih i inovativnih tehnoloških rješenja s pomoću namjenskih financijskih sredstava za istraživanje i razvoj, putem pilot-projekata i širenjem najsuvremenijih tehnologija za postrojenja za proizvodnju resursa.

1.3. Učinkovitim prekograničnim gospodarenjem otpadom i njegovim reguliranjem kao ključne sirovine s pomoću odgovarajućih normi u okviru Uredbe REACH i kriterija za prestanak statusa otpada promicat će inovacije i potaknuti tržišta sekundarnih materijala. EGSO poziva na nadzor na razini EU-a u cilju sankcioniranja povreda i pojednostavnjenja proizvodnog lanca putem budućih ulaganja.

1.4. Odbor poziva na uvođenje dodatnih politika EU-a i nacionalnih politika usmjerenih na poboljšanje sustava prikupljanja otpada, ulaganje u napredne tehnologije razvrstavanja, djelotvornu provedbu postojećih propisa i uvođenje usklađenih novčanih kazni u svim državama članicama radi borbe protiv nezakonitih aktivnosti povezanih s otpadom. Uspostavom naknade za onečišćenje i istodobnim rješavanjem problema troškova recikliranja može se ojačati ekonomska opravdanost recikliranja.

1.5. EGSO podupire raširenu usklađivanje standarda za oporabljene materijale da bi se osigurali jednaki uvjeti za primarne i sekundarne materijale u cijeloj Uniji i spriječilo njihovo fragmentirano reguliranje na pojedinačnim nacionalnim razinama.

1.6. Nekoliko dostupnih tehnologija, koje se primjerice koriste u postrojenjima za pretvaranje otpada u vodu, postrojenjima za pretvaranje otpada u vodik, postrojenjima za spaljivanje pepela s rešetke ložišta i lebdećeg pepela, postrojenjima za proizvodnju goriva iz otpada i postrojenjima za pročišćavanje otpadnih voda, mogu promijeniti trenutačnu paradigmu gospodarenja otpadom u pristup usmjeren na resurse i potaknuti industrijsku simbiozu. Potrebni su potpora inovativnim tehnologijama oporabe i funkcionalnim tržištima oporabljenih materijala i regulatorno okruženje u kojem se potiče na prelazak s odlaganja neodrživih materijala na proizvodnju visokokvalitetnih sekundarnih materijala.

1.7. EGSO poziva na povećanje financijskih poticaja i potpore za razvoj i usvajanje inovativnih tehnologija (kao što su internet stvari, roboti zasnovani na umjetnoj inteligenciji, pneumatske cijevi, tehnologija lanca blokova, kemijsko recikliranje, napredne tehnike odvajanja materijala, bespilotne letjelice i satelitsko snimanje), uz poštovanje načela hijerarhije otpada. Trebalo bi proširiti i pojednostavniti namjensko financiranje Europske investicijske banke (EIB) za gospodarenje otpadom da bi se prednost dala ulaganjima kojima se podupire integrirana oporaba resursa iz otpada.

1.8. U skladu s prioritetima plavog plana EU-a, EGSO snažno podupire maksimiranje oporabe hranjivih tvari iz otpadnih voda, kanalizacijskog mulja i drugih izvora s pomoću najboljih praksi pročišćavanja, recikliranja i metoda oporabe resursa usmjerenih na hvatanje vrijednih minerala.

1.9. EGSO prepoznaje da postoji potreba za specijaliziranim programima usavršavanja i prekvalifikacije za radnike u industriji otpada. Zelena i digitalna transformacija mijenjaju prirodu i opseg radnih mjesta u sektoru otpada, što iziskuje dodatna ulaganja u ljudski kapital na svim razinama vještina i u pogledu svih funkcija. EGSO se zalaže za to da se socijalni partneri kontinuirano uključuju u osmišljavanje i provedbu takvih programa kako bi se olakšalo postizanje zajedničkog dogovora u pogledu sektorskih izazova i rješenja za radnike.

1.10. Potpora aktivnom sudjelovanju lokalnih i regionalnih vlasti u prijelazu s gospodarenja otpadom na integriranu oporabu resursa ključna je za unapređenje kružnog gospodarstva. Valja ojačati upravljanje na općinskoj razini kako bi se razvile potrebne kompetencije, sposobnosti i kapaciteti za nova ulaganja i regulatorni okviri kojima se potiču inovacije u gospodarenju otpadom i upravljanju resursima.

1.11. EGSO smatra da treba promicati i financirati informativne kampanje za građane i građanke EU-a u području sprečavanja nastanka otpada, odgovornosti proizvođača i zaštite okoliša. Informiranje javnosti o gospodarenju otpadom, recikliranju i kružnom gospodarstvu potaknut će neophodne promjene u ponašanju.

2. **Opće napomene**

2.1. Izvješća Programa Ujedinjenih naroda za zaštitu okoliša ([1]) pokazuju da svijet godišnje proizvodi 2,1 milijardu tona krutog komunalnog otpada, a predviđa se da će se taj otpad do 2050. povećati na 3,8 milijardi tona. Proizvodnja otpada neizbježan je rezultat rasta stanovništva, urbanizacije, industrijalizacije i gospodarskog razvoja. Europska komisija naglašava da polovina ukupnih emisija stakleničkih plinova te više od 90 % gubitka bioraznolikosti i nestašice vode proizlaze iz ekstrakcije i prerade resursa. ([2])

2.2. Integriranje praksi održivog gospodarenja otpadom ključno je za ostvarenje ciljeva održivog razvoja i promicanje održivije budućnosti. Najdjelotvorniji put uključuje maksimalno smanjenje stvaranja otpada na izvoru, počevši od prevencije i većeg naglaska na mogućnosti ponovne uporabe. U sustavu koji je doista kružan otpad je samo kombinacija resursa koji još nisu (ali mogu biti) pravilno sortirani ili obrađeni. Međutim, nakon što se iscrpe sve rezerve primarnih sirovina, otpad će postati njihov jedini izvor.

2.3. Otpad se općenito može definirati kao nenamjerni ishod proizvodnje i potrošnje; međutim, on je jednako raznolik kao i njegovi izvori i može se razvrstati na različite načine (prema materijalu, vrsti proizvoda, izvoru, razini opasnosti itd.) Ovo je mišljenje EGSO-a prvenstveno usmjereno na kruti komunalni otpad, a to je otpad koji nastaje u kućanstvima, maloprodaji i malim poduzećima, javnim službama i drugim sličnim subjektima. To isključuje otpad koji nije komunalni, kao što su građevinski i industrijski, poljoprivredni ili medicinski otpad.

([1]) *Global Waste Management Outlook 2024* (Prognoza za upravljanje otpadom na svjetskoj razini za 2024.) (unep.org).
([2]) Eur-Lex – Novi Akcijski plan za kružno gospodarstvo.

2.4. Pokazalo se da je osiguravanje pristupa sirovinama uz izbjegavanje prekomjerne ovisnosti o trećim zemljama znatan ekološki i geopolitički izazov za EU. Oporaba energije i materijala iz otpada pomaže u ograničavanju potrebe za vađenjem fosilnih goriva i sirovina te minimizira povezane emisije stakleničkih plinova uzrokovane tim vađenjem, a pritom pruža potporu sigurnosti opskrbe energijom i sirovinama u EU-u.

2.5. Gospodarenje otpadom u EU-u temelji se na „hijerarhiji otpada" u pet koraka, koja je uspostavljena i postala je pravno obvezujuća Okvirnom direktivom o otpadu ([3]) i kojom se od poduzeća iz EU-a zahtijeva da primjenjuju najbolje tehnike gospodarenja otpadom. ([4]) Odlaganje otpada na odlagališta je „krajnja mjera" (postupak zbrinjavanja) nakon koje slijede procesi proizvodnje energije iz otpada (spaljivanje). Masovnim odlaganjem otpada na odlagališta mogu se uništiti vrijedni materijali i hranjive tvari koji bi se mogli oporabiti, ali mnoge se države članice EU-a uvelike oslanjaju na takvo odlaganje. U vrijeme kada poduzeća, vlade i građani traže održiva rješenja za gospodarenje otpadom, linearna paradigma „proizvodi postaju otpad" mora se preusmjeriti na pristup „otpad je resurs".

3. **Otpad kao resurs**

3.1. EGSO cijeni nastojanja u važećem zakonodavstvu EU-a o otpadu, ali naglašava potrebu da se prednost da raspravama na razini EU-a o zakonodavstvu o otpadu i gospodarenju njime. Te bi rasprave trebale obuhvaćati ažurirane strategije, inovativne tehnologije i tehnike gospodarenja, promicanje načela kružnosti i uklanjanje regulatornih prepreka razvoju kružnog sustava. Takve rasprave trebale bi biti u skladu s ciljevima EU-a iz Uredbe o ambalaži i ambalažnom otpadu, Okvirne direktive o otpadu, Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i Uredbe o pošiljkama otpada. Preporučuje se da se utvrde ciljevi oporabe za materijale kao što su fosfor, dušik, metali itd. te da se logika otpada kao resursa primijeni u svim novim i revidiranim propisima EU-a kako bi se izbjegle nepotrebne regulatorne ili ekonomske sankcije za upotrebu sirovina oporabljenih iz otpada. U okviru Akta o kritičnim sirovinama potiče se puno snažnija i šira usmjerenost na recikliranje.

3.2. Moraju se uvesti djelotvorne tehnologije gospodarenja otpadom u cilju intenziviranja recikliranja i oporabe, uz istodobno smanjenje raširenosti odlagališta. EU mora poduprijeti industriju pri uvođenju najnovijih tehnoloških rješenja usmjerenih na opsežno uvođenje i provedbu. Prikladnom i ciljanom financijskom potporom za istraživanje i razvoj, pilot-projekte i širenje inovativnih tehnologija za postrojenja za proizvodnju resursa smanjit će se njihovi troškovi. EIB-ov namjenski tok financiranja za gospodarenje otpadom trebalo bi povećati i pojednostavniti kako bi on bio usmjeren na ulaganja koja doprinose prelasku na kružno gospodarstvo i integriranu oporabu resursa iz otpada. Pri raspodjeli financijske potpore trebalo bi uzeti u obzir teritorijalne aspekte.

3.3. Treba razviti pokazatelje uspješnosti i standardizirane pokazatelje da bi se poboljšali postupci gospodarenja otpadom, koji obuhvaćaju širok raspon dimenzija, nadilaze isključivo gospodarske ili okolišne aspekte i uključuju i socijalne čimbenike.

3.4. Odbor je pozvao EU da pruža „potporu industriji obrade i prerade otpada pripremom sekundarnih sirovina za recikliranje u proizvodnim procesima" i izmijeni „postojeće zakonodavstvo o otpadu kako bi se prednost dala recikliranju i kružnosti kritičnih i strateških sirovina s najvećim tehničkim i gospodarskim potencijalom za recikliranje". ([5]) Kad je riječ o rješavanju problema troškova recikliranja, uvođenje troškova za onečišćenje može pomoći u uspostavljanju tržišnih argumenata za recikliranje.

([3]) Eur-Lex – Pročišćeni tekst – Direktiva 2008/98/EZ.

([4]) Temelj gospodarenja otpadom u EU-u jest „hijerarhija otpada" u pet koraka, uspostavljena u Okvirnoj direktivi o otpadu. Njome se utvrđuje redoslijed prioriteta u gospodarenju otpadom i zbrinjavanju otpada.

([5]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za sigurnu i održivu opskrbu kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 [COM(2023) 160 final — 2023/0079 (COD)] i Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Sigurna i održiva opskrba kritičnim sirovinama kao potpora usporednoj tranziciji (COM(2023) 165 final) (SL C 349, 29.9.2023., str. 142.).

4. **Prelazak s konvencionalnog gospodarenja otpadom na integrirano sveobuhvatno gospodarenje resursima**

4.1. EGSO poziva na unapređenje rada i djelotvornosti odlagališta uvođenjem nove infrastrukture, vrsta obrade i tehnoloških alata. Europi su potrebne učinkovitije tehnike odvajanja i promicanje proizvodnje energije iz otpada i integriranih postrojenja za oporabu resursa na odlagalištima jer ona omogućuju obradu krutog otpada radi proizvodnje električne energije i raznih izlaznih materijala.

4.2. Poticanjem suradnje s istraživačkim centrima i razvojem najsuvremenijih tehnologija mogu se unaprijediti inovacije u području proizvodnje energije iz otpada i na taj način poboljšati učinkovita uporaba resursa smanjenjem otpada na odlagalištima i očuvanjem sirovina. EGSO naglašava da bi se pri planiranju proizvodnje energije iz otpada trebalo poštovati načelo hijerarhije otpada, uzimajući u obzir razmatranja u pogledu životnog ciklusa. Poziva na političku i financijsku potporu (npr. priznavanjem proizvodnje energije iz otpada u delegiranim aktima o EU-ovoj taksonomiji) u cilju uspostave poslovnih i ekoloških argumenata za tehnologije proizvodnje energije iz otpada koje uključuju postupke oporabe materijala, kao što su obrada pepela s rešetke ložišta i vađenje metala, da bi se pomoglo oporabi sekundarnih sirovina i hranjivih tvari te smanjio opasni otpad, kao i odlaganje otpada na odlagališta.

4.3. U budućem zakonodavstvu o otpadu na razini EU-a i na razini država članica trebalo bi prepoznati sustavni doprinos postrojenja za proizvodnju resursa, pružiti potporu oporabi resursa iz otpada i klasificirati postrojenja kao što su postrojenja za oporabu resursa ili postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda kao resursne centre koji osiguravaju ne samo toplinu, električnu energiju ili vodu nego i uhvaćeni ugljik, hranjive tvari, oporabljene metale i organske materijale, kao alternativu primarnim sirovinama. Otpad bi se trebao smatrati ključnom sirovinom i kao takav regulirati, među ostalim utvrđivanjem odgovarajućih normi u okviru Uredbe REACH i kriterija za prestanak statusa otpada te učinkovitim upravljanjem prekograničnim pošiljkama otpada. Priznavanjem prestanka statusa otpada novim i inovativnim materijalima promicat će se inovacije i potaknuti tržišta sekundarnih materijala. Važna je kontrola na razini EU-a jer se povrede propisa u vezi s gospodarenjem otpadom često događaju tamo gdje je nadzor najslabiji.

4.4. Države članice moraju nastojati maksimalno iskoristiti sredstva EU-a i ulaganja usmjeravati prema kružnom gospodarstvu. Da bi se maksimalno povećale stope recikliranja, EGSO poziva na uvođenje dodatnih politika EU-a i nacionalnih politika koje bi bile usmjerene na poboljšanje sustava odvajanja i prikupljanja otpada i komplementarno ulaganje u napredne tehnologije razvrstavanja. Odvajanje na izvoru jedan je od najvažnijih postupaka na početku lanca gospodarenja otpadom i odlučujuće nastojanje da se osigura kvalitetno recikliranje, a uključuje izravno sudjelovanje potrošača. Osim toga, provedba postojećih propisa o gospodarenju otpadom mora biti popraćena novim mjerama kako bi se osigurala usklađenost i minimizirale protuzakonite aktivnosti povezane s otpadom. Nužno je uskladiti razinu povezanih novčanih kazni u svim državama članicama.

4.5. Među dostupnim tehnologijama za buduća integrirana postrojenja za oporabu resursa nekoliko ih ima potencijal da trenutačno gospodarenje otpadom promijeni u pristup usmjeren na resurse. To uključuje **postrojenja za pretvaranje otpada u vodu** i integrirane sustave za pretvaranje otpada u vodu koji za rad postrojenja za desalinizaciju morske vode upotrebljavaju energiju iz otpada. U okviru tehnologije za **proizvodnju vodika iz otpada** električna energija proizvedena postupcima spaljivanja upotrebljava se za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora i niskougljičnog vodika iz lokalnih izvora. **Pepeo s rešetke ložišta i lebdeći pepeo** (ostaci spaljivanja) imaju potencijal kao izvori sekundarnih sirovina. Ključno je na razini EU-a poticati oporabu metala, minerala, agregata, kalija, natrija i kalcija u obliku soli, s pomoću odgovarajućeg zakonodavstva i uklanjanja regulatornih prepreka koje trenutačno potiču nasipavanje otpada. Osim toga, zahvaljujući raznim **tehnologijama za proizvodnju goriva iz otpada** (bioplin, metan, sintetski plin, e-goriva itd.), znatne količine krutog komunalnog otpada mogle bi se preusmjeriti s odlagališta. Kad je riječ o **pročišćavanju otpadnih voda**, integracija **oporabe fosfora** u održivo gospodarenje muljem iziskuje i odgovarajući regulatorni okvir.

4.6. Države članice EU-a trenutačno upravljaju navedenim oporabljenim materijalima na nacionalnoj razini, ne postoje europski propisi ili zakonodavni okvir. To otežava njihovu kružnu ponovnu uporabu i puno vrednovanje. Za poticanje oporabe resursa iz tih tvari bit će potrebno nekoliko mjera politike, kao i predvidivi i stabilni standardi i politike usmjereni na osiguravanje troškovne učinkovitosti tih tehnologija. Da bi se osigurali ravnopravni uvjeti, nužna je potpora inovativnim tehnologijama oporabe i funkcionalnim tržištima oporabljenih materijala. Regulatorno okruženje mora poticati na prelazak s odlaganja neodrživih materijala na proizvodnju visokokvalitetnih sekundarnih materijala. Potreban je dobro osmišljen i fleksibilan sustav izdavanja odobrenja i dozvola za kemijske proizvode kako bi se održala kvaliteta ulaznih materijala za daljnju obradu.

4.7. Valja ukloniti nekoliko regulatornih prepreka kako bi se proveo prelazak na pristup „otpad je resurs” i postiglo potpuno kružno gospodarstvo. EGSO preporučuje reviziju zakonodavstva EU-a kojim se zabranjuje upotreba recikliranih sirovina i oporabljenih hranjivih tvari u brojnim sektorima, uključujući poljoprivredu / ekološki uzgoj, uzgoj životinja, akvakulturu itd., uz blisko savjetovanje s akterima u industriji. U propisima bi se prednost trebala dati kvaliteti, a ne podrijetlu proizvoda. Tržišni uvjeti moraju se prilagoditi kako bi se osigurali ravnopravni uvjeti za reciklirane i neobrađene materijale.

4.8. U skladu s plavim planom EU-a ([6]), EGSO se odlučno zalaže za optimalnu oporabu hranjivih tvari iz otpadnih voda, kanalizacijskog mulja i drugih izvora primjenom najboljih metoda obrade, recikliranja i oporabe za hvatanje dušika, fosfora i kalija. Oporaba bi pomogla smanjenju uvoza tih materijala u EU, a pritom bi se primjenjivale napredne tehnologije za uklanjanje teških metala i mikroplastike, čime se sprečava njihovo nakupljanje u tlu i kontaminacija. Ključno je dati prioritet fosforu i drugim tehnologijama oporabe materijala kako bi se olakšao prelazak na potpuno kružno vodno gospodarstvo i gospodarenje otpadnim vodama / muljem. Trebalo bi izraditi posebnu strategiju za održivu oporabu resursa iz otpadnih voda, s ciljanim mjerama na razini EU-a i na razini država članica, kako bi se operatore uređaja za pročišćavanje otpadnih voda potaknulo da preuzmu te dodatne zadaće i osigurala visoka kvaliteta ulaznih otpadnih voda za oporabu.

Druga inovativna rješenja

4.9. Kako bi se povećala učinkovitost prikupljanja otpada, u Europi se brojne nove tehnologije gospodarenja otpadom služe **internetom stvari (IoT)**. Senzori interneta stvari mogu se integrirati u kante za otpad da bi se u stvarnom vremenu pratila razina popunjenosti i na taj način optimirale rute i rasporedi prikupljanja otpada. **Roboti zasnovani na umjetnoj inteligenciji** mogu se programirati tako da brzo i precizno razlikuju razne materijale, a centri za recikliranje već integriraju tu tehnologiju kako bi se poboljšala učinkovitost i točnost u postrojenjima za recikliranje. **Pneumatske cijevi** mogu se postaviti ispod javnih spremnika za otpad da bi se otpad prevozio izravno do centara za obradu. Na taj bi se način uklonila potreba za tradicionalnim prikupljanjem otpada **Tehnologija lanca blokova** može se upotrebljavati za praćenje i sljedivost otpada tijekom njegova životnog ciklusa, čime se osigurava transparentnost i odgovornost u postupcima gospodarenja otpadom. **Kemijsko recikliranje** i **napredne tehnike odvajanja materijala** mogu poboljšati kvalitetu i učinkovitost postupaka recikliranja. **Bespilotne letjelice** i **satelitsko snimanje** mogu se upotrebljavati za praćenje lokacija otpada iz zraka, praćenje nezakonitih aktivnosti odlaganja otpada i upravljanje odlagalištima te za poboljšanje nadzora i provedbe.

4.10. EGSO poziva na povećanje financijskih poticaja i potpore za te tehnologije i prakse gospodarenja otpadom, uz poštovanje načela hijerarhije otpada. Odbor je već naveo da je za to potrebno donijeti „politike za izgradnju novih postrojenja za recikliranje i tehnološku nadogradnju postojećih, među ostalim putem nacionalnih planova za oporavak i otpornost”. ([7])

5. **Ljudski kapital i informiranje javnosti**

5.1. Radnicima u sektoru otpada bit će potrebni usavršavanje i prekvalifikacija da bi se prilagodili novim tehnologijama. Moraju se osigurati adekvatna ulaganja u infrastrukturu ljudskog kapitala, uz potpunu uključenost socijalnih partnera. Očekuje se da će veća kružnost u sektoru otpada dovesti do otvaranja novih radnih mjesta jer napredni postupci oporabe resursa obično iziskuju veću količinu radne snage od odlaganja ili spaljivanja otpada. Procjenjuje se da bi se samo u području gospodarenja otpadom moglo otvoriti dodatnih 50 000 radnih mjesta ako u potpunosti prijeđemo na zeleno gospodarstvo. ([8]) Osim toga, očekuje se povećanje potrebne razine vještina radnika u području gospodarenja otpadom. Riječ je o širem rasponu digitalnih vještina i specijaliziranom znanju u području inženjeringa proizvoda/proizvodnje i procesa.

5.2. Revidiranje pristupa EU-a gospodarenju otpadom izravno će utjecati na potrebu za dodatnim obrazovanjem i osposobljavanjem radnika. To uključuje senzibiliziranje radnika za pitanja načela održivosti i inovativnih tehnologija i veću usredotočenost na načela zdravlja i sigurnosti. Snažan socijalni dijalog u tom sektoru može olakšati zajedničko poimanje tih zahtjeva i pružiti rješenja koja prihvaćaju svi ključni dionici. Trebalo bi podržati i olakšati kontinuiranu suradnju sa socijalnim partnerima i drugim relevantnim dionicima, na međusektorskoj i nacionalnoj razini i na razini EU-a.

5.3. Lokalne i regionalne vlasti ključni su pokretači inicijativa za gospodarenje otpadom prema načelu „otpad je resurs” i predvodnici u području održivog razvoja i kružnog gospodarstva. Upravljaju infrastrukturom, provode propise, upravljaju prikupljanjem i odlaganjem otpada te informiraju javnost. Njihovo aktivno sudjelovanje u prelasku s gospodarenja otpadom na potpuno integriranu oporabu resursa ključno je za unapređenje kružnog gospodarstva i provedbu inovativnih projekata. Potpora upravljanju na općinskoj razini ključna je da bi se lokalne vlasti osnažile za razvoj kompetencija, sposobnosti i kapaciteta za provedbu novih ulaganja i regulatornog okvira kojim bi se poticale inovacije u gospodarenju otpadom i resursima.

([6]) EGSO poziva na izradu plavog plana EU-a.

([7]) Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Održivo recikliranje, upotreba sekundarnih sirovina i pravedna tranzicija u europskoj industriji željeznih i neželjeznih metala” (samoinicijativno mišljenje) (SL C 140, 21.4.2023., str. 1–7.).

([8]) Prijatelji Zemlje, 2010., *More jobs, less waste: Potential for job creation through higher rates of recycling in the UK and EU* (Više radnih mjesta, manje otpada: potencijal za otvaranje radnih mjesta s pomoću viših stopa recikliranja u Ujedinjenoj Kraljevini i EU-u).

5.4. EGSO smatra da se moraju promicati i financirati informativne kampanje usmjerene na podizanje razine osviještenosti građana i građanki EU-a u području sprečavanja i smanjenja nastanka otpada, odgovornosti proizvođača i zaštite okoliša. Stanovništvo EU-a ima odlučujuću ulogu u prelasku na kružnost, zbog čega je ključno njihovo sudjelovanje u takvim kampanjama. Osim toga, da bi se osigurala usklađenost sektora gospodarenja otpadom u EU-u s relevantnim propisima, povećala njegova operativna učinkovitost i očuvalo povjerenje javnosti i drugih dionika, prioritet se mora dati zaštiti podataka.

5.5. Odbor se zalaže za programe i informativne kampanje kojima bi se promicali ponovna uporaba, recikliranje i oporaba materijala radi smanjenja ovisnosti o odlagalištima i spaljivanju bez oporabe energije. Informiranje javnosti o važnosti gospodarenja otpadom, recikliranja i kružnog gospodarstva potaknut će prijeko potrebne promjene u ponašanju.

Bruxelles, 23. listopada 2024.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE